

חוצב להבות

בטאון בית הכנסת "רם ונישא" ישוב גבע-בנימין אדם

פרשת השבוע - שמות

מאת הרב דוד לוי

ואמרו רבותינו (מדרש רבה א טו), לא דיין שלא קיימו את דבריו אלא עוד הוסיפו לעשות עמהם טובות, יש מהם שהיו עניות, והולכות המילדות וגובות מים ומזון מבתיהם של עשירות ובאות ונותנות לעניות, והן מחיות את בניהן. יש מהם שראוים לצאת חגרים או סומים או בעלי מומין או לחתוך בו אבר שיצא יפה, ומה היו עושות עומדות בתפלה ואומרות לפני הקב"ה אתה יודע שלא קיימנו דבריו של פרעה, דברך אנו מבקשות לקיים, רבון העולם יצא הולד לשלום שלא ימצאו ישראל ידיהם להשיח עלינו לומר הרי יצאו בעלי מומים שבקשו להרוג אותם, מיד היה הקב"ה שומע קולן ויוצאין שלמים. יש מהן שראוין למות בשעת יציאתן, או שאימותיהם היו מסתכנות בשעת יציאת הולד, והיו עומדות בתפילה על האם ובנה, ואומרות רבונו של עולם, תן להם נפשותיהם, שלא יאמרו ישראל הן הרגו אותן, והקב"ה עושה תפלתן לפיכך ותחיין את הילדים. עכ"ל.

ואמנם לא רק משה רבנו ומשפחתו היו בעלי לב רגיש ורחום, ואיכפתיים לבני עמם, היו עד כמה כאלה, היו אלה שוטרי בני ישראל, הם הממונים מאת המצרים לדאוג שאחיהם היהודים יעשו את עבודתם "כראוי", וכמו שכתוב בסוף הפרשה, **ויוכו שוטרי בני ישראל**, ואמרו רבותינו והובא ברש"י, השוטרים ישראלים היו וחסים על חבריהם מלדחוקם, וכשהיו משלימים הלבנים לנוגשים שהם מצריים, והיה חסר מן הסכום, היו מלקין אותם על שלא דחקו את עושי המלאכה. עכ"ל. הרי לנו אנשים שגם כן שקיבלו פטור משעבוד מצרים, יותר אינם צריכים לאסוף חומר ולבנים, ולא עוד אלא שקיבלו מעלה מעתה הינם מנהלי עבודה, אך לא ניצלו את מעמדם להרע, אלא הם סבלו את המכות שאחיהם היו צריכים לסבול. וכבר ידוע שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, וגם כאן כל אחד קיבל את שכרו לפי התמסרותו, משה רבנו נהיה מנהיגם של ישראל, יוכבד ומרים נתן להם הקב"ה שכרם, להוציא מזרעם לויים כוהנים ומלכים. ושוטרי בני ישראל, זכו להיות סנהדרין, ונאצל מן הרוח אשר על משה והושם עליהם, וכמו שנאמר (במדבר יא טז) אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אשר ידעת, מאותן שידעת הטובה שעשו במצרים, כי הם זקני העם ושוטריו.

אחים יקרים נמצאים אנו בסוף הגלות, ישנם צרות מבית ומחוץ, ועל הכל צרות רוחניות, שכאשר הקדמנו בפרשה שעברה, הם הגורמות לכל הצרות הגשמיות, כל אשר יקום ויהיה לאיש חיל למסור עצמו למען עמו לחזקם ולעודדם, לזכותם ולקרבתם, להפיח בהם רוח תחיה של תורה, ושמחת הלב במצוות, לעשותם כלי מחזיק ברכה ראויים וזכאים לגאולה, הוא אשר יזכה בעת הגאולה הקרובה ובאה, למעלות רבות, וכמובן שלא לשם כך מעשינו אלא לזכות להיות מאהוביו של השם, ולעשות נחת רוח לפניו.

בפרשתנו אנו קוראים על לידתו של רבן של כל ישראל ורבן של כל הנביאים, אשר לא קם נביא כמותו, הוא משה רבנו ע"ה, הוא נולד בזמן הקשה ביותר לעם ישראל, בזמן בו נגזרה הגזירה כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, ולמען האמת בגללו נגזרה כל הגזירה, וכמו שאמרו רבותינו שאמרו איצגניני פרעה אליו רואים אנו שבקורב יולד מושיען של ישראל, ומיתתו תהיה במים, פרעה הבין שבדאי הינו יהודי ויגדל אצל העם היהודי, ולכן גזר על המילדות העבריות וראיתם על האובנים אם בן הוא והמיתן אותו. וביום בו נולד אמרו לו איצגניני היום נולד מושיען ואיננו יודעים אם מישאל אם ממצרים, עמד וגזר על כל עמו, כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו. ואמנם דבר ה' יקום לעולם, ומשה רבנו נולד בבית עמרם וגדל בביתו של פרעה, כן כן לא אחר מאשר אצל מלך מצרים.

והנה גדל משה רבנו, והתורה מספרת לנו עליו, **ויהי בימים ההם, ויגדל משה ויצא אל אחיו, וירא בסבלתם, וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו.** ואמרו רבותינו במדרש (תנחומא) וירא בסבלותם, מהו וירא, שהיה רואה ובוכה בסבלותם, ואומר חבל לי עליכם, מי יתן מותי עליכם, שאין לך קשה ממלאכת הטיט, והיה נותן כתיפיו ומסייע לכל אחד ואחד מהן, לכך כתוב וירא בסבלותם. עד כאן לשון המדרש, והדבר טומן בתוכו מוסר השכל עצום, הלא משה הוא בן מלך שלא חסר לו דבר, ובודאי שכבנו של פרעה, אמנם המאומץ אבל מאוד חביב עליו, היה נותן לו שררה ותפקידים. והנה משה יכל לשכוח את עמו ואת מולדתו, ולומר לעצמו שלום עליך נפשי, מה לי ולצרתם ולסבלם. אבל משה רבנו עוזב מחמדי עולם ומטעין על שכמו עבודת סבלות להשתתף בצרתם, ליבו לא נותן לו לברוח מעמו, אלא אדרבה רוצה לראות בסבלם ולעזור להם. אך לא די בזה אלא מסכן את מעמדו ואת חייו בשביל להציל חיי יהודי המוכה ע"י מצרי, והורג את המצרי, מה שגרם לו בסוף באמת להסתכן בנפשו כידוע.

וביום השני שיוצא משה רבנו לראות את אחיו, רואה שני עברים רבים, ואמר לזה שהרים יד על חברו, רשע למה תכה רעך, הרשע עונה לו בחוצפתו הלהורגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי, ואומר משה אכן נודע הדבר, ופירשו רבותינו נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו, מה חטאו ישראל מכל שבעים אומות להיות נרדים בעבודת פרך, אבל רואה אני שהם ראויים לכך. עכ"ל. וכאן אנו למדים דבר נפלא יותר, שלא רק היה מיצר כאשר רואה את שעבודם של אחיו, אלא כל הזמן ליבו עליהם, ומתיסר במחשבתו תמיד מפני מה אירע לאחי כדבר הזה.

ואולם כשנתבונן נראה שגם אימו ואחותו של משה רבנו נהגו כך, שכן הם היו המילדות העבריות שנצטוו מפרעה, כל הבן הילוד ליהודים להמית, ולא די שסיכנו את עצמם ולא המיתו את הילדים, אלא היו מחיות אותם ומצילות אותם ואת אימותיהם, וכמו שכתוב **ותיראן המילדות את האלהים, ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים, ותחיין את הילדים,**

הדלקת נרות
רושלים והסביבה
כניסת שבת: 16:06
יציאת שבת: 17:18
ר"ת: 17:50

להעלות:

אביעזר בן סימון ב"ב,
נביראל בן ב"ב,
עינבל טוהר בת נאוה.
דניאל בן שמחה ב"ב.

לרשאות:

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה, מרדכי בן מירה מונזס, הרב מנשה בן תקווה, מול בת מלכה, הרב משולם בן רוחמה, הרב שלום רפאל בן שרה, מירה מונזס בת שרה, ברוך בן מול, יוסף בן נרנס, לי חיה בת מרים.

לע"נ:

הרב מרדכי צמח אליהו בן מול, אברהם בן מרים, אליהו בן תנה, יניב אונזה בן נאוה, משה בן כוכבה, משה בן רבקה, יעקב רבי צמח בן חוה, הרב יהודה מנעלים בן שמחה.

בינה ודעת הרב משולם כהן

התורה והמצוות עיקר והשאר טפל

בפרשתנו כתוב (שמות א', ז') "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פְּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּכְרְבוּ וַיַּעֲצְמוּ בְמַאֲד מְאֹד וַתִּמְלֹךְ הָאָרֶץ אֹתָם", ועמד החתם סופר (בדרשותיו ח"א פרשת שמות) על ביאור הפסוק, מהו שאמר "במאד מאד" בכפילות, היה די לומר "מאד". ועוד מהו שאמר "ותמלא הארץ אותם", היה צריך לומר "וימלא את הארץ", שע"י שפרו ורבו מלאו את הארץ.

וביאר החתם סופר דבר נפלא, כי בהיות יעקב אבינו ובניו הקדושים בארץ גושן, היתה ארץ גושן "עיר התורה והחכמים". וכמו שכתוב (בראשית מ"ו, כ"ח) "וַיָּאֵת יְהוָה שְׁלַח לְפָנָיו אֶל יוֹסֵף הַלְוִיִּת לְפָנָיו גִּשְׁנָה", וביאר רש"י (שם) בשם מדרש אגדה כי שלח יעקב את יהודה לפתוח בתי תלמוד שמשם תצא הוראה. ולא רק היא היתה גדושה בשפע רוחני, אלא היתה משפיעה על כל מצרים כולה, שכולם היו יונקים משפעם ומטהרתם של אותו הדור של יעקב אבינו ובניו. והתורה והמצוות היו בעיניהם עיקר, וכל השאר טפל לה. אך לאחר מיתת יעקב אבינו, אומרת התורה (בפרשתנו א', ו') "וַיָּמָת יוֹסֵף וְכָל אָחָיו וְכָל הַדּוֹר הַהוּא", דהיינו אותו הדור של התורה והיראה, כולו נמחק. ועם ישראל עזבו את התורה והמצוות, ועשאוּם טפלים לעומת החומר, והחלו להתחבר "לעולם הגשמיות", שעיקר ענינם היה "הכסף והזהב". ועד עתה כשהיו יעקב ובניו חיים היתה ארץ גושן בתפארתה, והיו מצרים ג"כ מושפעים לטובה מעם ישראל. אך עתה כשמתו, לא רק שלא היה בהם של ישראל להשפיע לטובה, אלא אף הושפעו לרעה ממצרים.

והוא מה שאמר הפסוק "וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא" – שאותו הדור ההוא שהיה דור התורה והיראה, מת. ואזי פסוק מיד לאחר מכן נאמר "ובני ישראל פרו וישרצו ויכרבו ויעצמו במאד מאד" – דהיינו שמאז פטירת יעקב וי"ב השבטים, עם ישראל החלו להתעצם "במאד מאד" – שזה הממון [כמו שדרשו רז"ל על הפסוק (דברים ו', ה')] "בכל מאודך" – בכל ממוןך (עיי' ברכות ס"א: ובמדרש תנאים בדברים שם), ועיקר עסקם היה בכסף ובהבז, ועזבו את התורה והאמונה לאנחות. ממילא התוצאה היתה "ותמלא הארץ אותם" – שבמקום שהם ימלאו את הארץ בתורה ואמונה, הם הושפעו לרעה ונתמלאו ממעשה ארץ מצרים וגילוליהם.

והשם אל לבו יראה, כי לפי דרשתו של החתם סופר יובן ג"כ מה שאמרה תורה מיד לאחר מכן בפסוק הבא (פסי ח') "וַיִּקֶם מֶלֶךְ הַדָּשׁ עַל מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף", שהתורה מבארת שבגלל דפוס התנהגותם של ישראל שעשו את התורה טפל ועסקם הממוני עיקר, מיד נפלה עליהם צרת השיעבוד וקם עליהם מלך אשר לא ידע את יוסף. ולפי דיעה אחת במסכת סוטה (דף י"א.) אין הכונה שלא הכיר את יוסף, אלא שעשה עצמו כאילו לא יודע. והוא ממש מדה כנגד מדה, כמו שאותו העם לאחר מות יוסף עזבו את אותה מורשת שנחלו מיעקב ויוסף, ועשו עצמם כמי שאינם מכיר בדרוש של יוסף. כך הפיל עליהם הקב"ה מלך אשר חידש עליהם גזירותיו, כאילו אינו זוכר את טובת יוסף כלל.

אחים אהובים! למדים אנו יסוד גדול. כי גם אותן הנזקקים לעסוק

בפרנסת בני ביתם, ישימו תמיד אל לבם כי כל עבודתם זו אינה "התכלית", אלא אמצעי לעבודת ה', שהיא תכליתנו להיות "עבד ה'". וכבר אמרו רבותינו (ברכות ל"ה:.) בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, דורות הראשונים עשו תורתם קבע ומלאכתן עראי, זו וזו נתקיימה ביחד. דורות האחרונים, שעשו מלאכתן קבע ותורתן עראי, זו וזו לא נתקיימה ביחד.

מספרים שפעם בא אברך אחד לפני רבי נחום מטרנובל זצ"ל והשיח לפניו כי הוכרח לעזוב את הכולל, בכדי להתעסק בפרנסת בני ביתו. השיבו הרב, "זכור שלא לעשות מהטפל עיקר ומהעיקר טפל". (ספר תורת החסידות עמ' 359). והוא יסוד גדול, כפי שאמרנו. שהרוצה ברכה במעשה ידיו, ידע כי על עסקו הממוני הוא טפל, ואין לו קיום בפני עצמו, לול כי התורה היא משאלות לבו.

ובמשנה באבות (פ"א מט"ו) שמאי אומר עשה תורתך קבע. וביאר רבינו עובדיה מברטנורא (שם) שיהיה עיקר עסקך ביום ובלילה בתורה, וכשתהיה יגע מן הלמוד תעשה מלאכה. ולא שיהיה עיקר עסקך במלאכה, וכשתפנה מן המלאכה תעסוק בתורה. ע"כ. ובפרט עתה שלילות החורף הינם ארוכים יש לנצל את הלילות לקביעות עיתים לתורה, ולא לבזבז את הזמן בהבל ורעות רוח. וגם בלילי שבתות אם האדם ינצל זמנו לתורה יוכל להספיק ללמוד הרבה תורה, מתוך נחת ועונג השבת. ורבים אומרים בפייהם כי "שבת" ר"ת שינה בשבת תענוג, ולכן מנצלים כל עת פנוי לשינה, וכדי בזיון וקצף, אדרבה "שבת" ר"ת שינוי בשבת תענוג. וכמו שאמרו (ירושלמי סו"פ ט"ו דשבת) לא נתנו שבתות וימים טובים אלא לעסוק בהם בתורה.

השבו נפשתי עם חבר נעורים אשר למד איתי בישיבה, ומיד כשראה אותי אמר לי משמים אנו נפגשנו, אני חייב לדבר אתך. אמרתי לו מה בפיך? הוא סיפר לי כי כבר תקופה ארוכה הוא מנהל מחלקה נכבדה בבורסה, ובחשדי ה' הוא נשוי ויש לו ילדים, והוא שופע בכסף, בקיצור "לא חסר לו כלום", ולא רק זאת אלא שמשם היום העלוהו בדרגה להיות מנהל בכיר יותר. אבל כל זה איננו שווה לי, בהיות שחסר לנשתי רוחניות, ועל אף שבי"ה אני שומר תורה ומצוות ואני שומע קצת דברי תורה בשעות נסעתי, עם כל זאת מאחר ואני יודע מהו טעמה של תורה, כל הזמן מקוננת בי המחשבה, מתי אחזור ללמוד תורה להשביע בצחצחות את נשתי הטהורה. אני מששמעתי את דבריו, אמרתי לו, דבר ראשון דע, כי אני אישית התפעלתי והתחזקתי מדברך. דבר שני, אמרתי לו הגם שכעת אתה אחוז בשלשלות הכסף, עם כל זאת קבע לך זמנים שיהיו חק בל יעבור לעסק התורה, ותנצל ג"כ את כחך הממוני לתמוך בלומדי תורה, ואזי יהי חלקך מחלקם. ודבר שלישי תרויח מכך שעסקך אשר יהיה למען לומדי תורה ג"כ, יקרא טפל אל התורה הקדושה שהיא חיינו ואורך ימינו.

מעשה זה הוא אחד מיני אלף מרבבות אנשים אשר כביכול יש להם הכל, אך אין להם כלום. לכן אחי ורעי בואו נחזיק בעץ החיים שהיא התורה הקדושה, ואזי תהי לנו הרוחה, אמן.

מעיינות הפרשה הרב שמואל מעטוף

הגבחה היד בכיוון הזויבוי

א. פרשתנו מספרת, שכאשר משה רבנו גדל ויצא אל אחיו, ראה "שני אנשים עברים ניצים". תגובתו של משה הייתה: "וויאמר לרשע, למה תכה רעך". המילה 'יתכה', בלשון עתיד, מורה, שהאיש עדיין לא הכה את חברו, ובכל-זאת, הוא כבר מכונה 'רשע'. ואכן, הגמרא לומדת מזה ש"המגביה ידו על חברו, אף-על-פי שלא הכהו – נקרא רשע".

על משמעותו מאמר זה של חז"ל מצאנו כמה שיטות. שיטה אחת, שהדברים לא נאמרו להלכה, אלא בסגנון של דברי אגדה ודרש. שיטה שנייה, שהגבחה ידו על הזולת היא איסור גמור, אולם איסור **מדרבנן**. שיטה שלישית, שהדבר הוא איסור לא-תעשה של **התורה**.

ב. היסוד להתפלגות השיטות הוא השאלה, מהי הגדרת האיסור של "המגביה ידו על חברו". אפשר לראות בהגבחה היד את **התחלת הפעולה** של הכאת הזולת. וזה החידוש בעניין זה, שאפילו תחילתה של פעולת ההכאה גורמת לאדם להיקרא 'רשע'.

אולם ייתכן שהקביעה כי האדם נקרא 'רשע' אינה בגלל הנזק והצער שנגרמו בהמשך **לזולת**, אלא בגלל **האדם עצמו**: אדם שמגביה ידו על חברו, גם אם הדבר לא התפתח אחר-כך להכאה בפועל, וגם אם לזולת לא נגרם שום כאב ונזק – עצם העובדה שאדם מרים את ידו משקף דרת התנהגות ומידה רעה **שלו**, ולכן **הוא** נקרא 'רשע'.

ג. על-פי ההגדרה הראשונה, יש קושי לקבוע כהלכה ברורה שהמגביה ידו

על חברו נקרא 'רשע'. כלל בדיני התורה קובע שאין מענישים על מחשבה שלילית. אמנם כאן מדובר לא במחשבה לבדה, אלא גם בהגבחה היד בפועל, אבל עדיין אין כאן פעולה של הכאת הזולת, ולכן אי-אפשר לקבוע (כהלכה פסוקה) שבגלל עצם הגבחה היד ייקרא האדם 'רשע'.

אולם אם אנו בוחנים את העניין לא בהיבט של הפגיעה בזולת, אלא במה שהגבחה היד משקפת על מהותו של האדם העושה כן – כי-אז התורה קוראת לו 'רשע' בגלל עצם העובדה שהוא הרים את ידו על חברו, גם אם בפועל לא הייתה שום הכאה. לכן מצד ההיבט הזה מוגדר האיש 'רשע' בהיבט הלכתי מובהק, והשאלה היא אם זה דאורייתא או דרבנן.

ד. יש להוסיף ביאור מדוע דווקא הגבחה היד היא איסור. תכלית בריאת האדם היא "לשמש את קוניו", על-ידי שכל איברי גופו עובדים את הקב"ה. הידי' מסמלת את התיינה, וזה עיקר תפקידה – לתת צדקה, לגמול חסד, לעזור לזולת. כאשר הידי' הזאת מורמת לפעולה הפוכה לחלוטין – להכאת הזולת – יש בזה חטא חמור, כי בכך הופך האדם את תפקידה של היד מן הקצה אל הקצה.

מכאן אפשר ללמוד כמה גדולה היא הפעולה של 'הגבחה היד' בכיוון החיובי – להשתדל לפעול לטובת הזולת יותר מהטבע והרגילות, עד שהאדם 'מגביה' את עצמו מכל המדידות והמגבלות של העולם ומגיע לאהבת-ישראל למעלה מכל מידה ושיעור.

(מישחותיו של הרבי מליובאוויטש)

הלכה הרב עידן בן-אפרים

שואל ומשיב

ניסוי בושם בחנות

שאלה ריא: האם מותר לנסות בושם בחנות כאשר אני מתעניינת לקנות?

תשובה: לא. אם כל אחת תנסה את הבושם לא ישאר ממנו מאומה, לפעמים יש בחנות בקבוק או דוגמיות קטנות להרחק ואפשר לנסות אותן, אבל בלאו הכי אסור וחייבים לקבל את רשות המוכרת. ואני מסופק גם באופן שהמוכרת נותנת רשות לנסות בקבוק העומד למכירה, האם אין מכשילים אותה בכך שהיא תמכור לקונה הבאה את הבושם כשהוא חסר קצת ממידתו באופן שהבקבוק צבעוני ולא ניכר הנוזל שבתוכו, ואף אם הבקבוק שקוף והקונה רואה מה שקונה יתכן ויביא לה אותו סגור בקופסה ולא תבחין בשעת הקניה. ולכן תבקש לנסות דוקא דוגמיות כנ"ל.

גזל מדים מהצבא

שאלה ריב: יש לי בבית כמה מדים שלקחתי מהצבא וכן "חרמונית". עברו כמה שנים וכעת חזרתי בתשובה. מה עלי לעשות?

תשובה: תיגש לבסיס צבאי לאפסנאות ותניח שם את המדים (ואם לך חשש מהם, תאמר שמצאת את המדים), ובכך תקיים מצות עשה של השבת גזילה.

חלוקת ספרים פגומים מהדפוס

שאלה ריג: אשתי עובדת בבית דפוס. אחת ההוצאות הגדולות הדפיסה שם שולחן ערוך, אך נפלה טעות בחלק מהכרכים ובמקום להטביע על הכריכה שולחן ערוך "אורח חיים", הטביעו "יורה דעה". בעל הדפוס הבין את טעותו והכין משטח שלם של ספרים לשולחו לגניזה, ובנתיים הוא נתן לאשתי כמה ספרים, בשבילי ולכולל וכו'. האם מותר לקחת אותם?

תשובה: לא. אמנם ספרים אלו אינם שייכים להוצאה, כיון שנעשתה בהם טעות בהטבעה, והמקח כלפיהם בטל, והם נשארים בבעלות בעל הדפוס. אבל אין זה מתיר לבעל הדפוס לחלק את הספרים לכל מי שירצה, כי בכך הוא מפסיד את בעלי ההוצאה, כיון שאותם שקיבלו יתכן והיו קונים את אותם ספרים, אבל כעת ככל הנראה כבר לא יקנו אותם. ואף אם בודאי לא היו קונים אותם, מכל מקום יש לבעלי ההוצאה זכות יוצרים על הספרים וחייבים לקבל את רשותם.

צביעת מכוננית ישנה

שאלה ריד: האם מותר לצבוע מכוננית ישנה שתראה כחדשה ולמוכרה?

תשובה: מותר. אמנם נפסק שאין לצבוע כלים ישנים כדי שיראו כחדשים (משנה בבא מציעא ס. וש"ע חו"מ רכח, ט), אבל כל זה כאשר יש כאן הטעייה שמוכר אותם במחיר רב יותר מחמת יופיים בעוד שבאמת אינם שווים כך, ולכן מותר לצבוע כלים חדשים כדי ליפותם כיון שהם באמת חדשים וטובים (סמ"ע שם, טו). אבל כיום לכל רכב יש רישון שבו מופיעה שנת הייצור של הרכב, ולכל מודל ושנה יש מחירו מיוחד, ומה צבוע אותו זה רק ליפוי בלבד אבל אין בכך רמאות על טיב הרכב מבחינת המנוע והבלאי וכו', כי כל קונה בודק את הרכב ורשינותיו. ובספר עלינו לשבח (במדבר, חלק השו"ת סימן נה) כתב בנידוננו דנראה דמותר כיון שאין זה פרכוס אלא היא באמת כחדשה, וכל מעלת החדש הוא בזה שנראה יפה וצבוע. אך אם על ידי הצביעה מסתיר מומים, זה ודאי אסור. ע"ש. ולא הבנתי דבריו, מה בצע ברכב יפה וצבוע כחדש אם במהותו הוא ישן וצריך לתקנו לפרקים ולהוציא עליו כספים, עליו נאמר "שקר החן והבל היופי", והעיקר הוא שחלקיו הפנימיים הם חדשים על מנת שישע כהוגן לאורך ימים. אלא שבנידוננו יש להקל מהטעם הנ"ל.

אך כמובן שאסור למוכר לשקר ולומר שהרכב הוא חדש. ואמנם בספר תורת חיים (עירובין ג.) כתב על דברי הגמרא שם בדרשת הפסוק

בפרשתינו (שמות א, ח): "ויקם מלך חדש על מצרים", שלדעה אחת היה זה מלך חדש ממש, ולדעה אחרת לא היה חדש ממש אלא שנתחדשו גזירותיו, וכתב דנפקא מינה למקח וממכר: שהאומר לחבירו בית חדש אני מוכר לך, והוא ישן, אלא שסיידו וכיירו וצייירו עד שנראה כאילו הוא חדש - לדברי האומר חדש ממש, המקח חוזר, כי צריך חדש ממש. ולדברי האומר שנתחדשו גזירותיו, המקח קיים, שכיון שנראה כאילו הוא חדש אף על פי שאינו חדש ממש, נקרא חדש. ע"ש. אך לאחר זמן ראיתי להגאון רבי ש"ז אוירבך זצ"ל שהעיר על דברי התורת חיים כי נראה פשוט שבזמנינו נשתנה הדבר, ובודאי לא נקרא בלשון בני אדם חדש אלא חדש ממש, ואם רק שיפצו וחיידו ואמר שהוא חדש, הרי זה מקח טעות.

רוחות רפאים בכרמל

שאלה רטו: בכמה עיתונים הראו תמונות של השריפה בכרמל בהן נראות דמויות של רוחות רפאים בלהבות האש ובעצים וכו'. האם יש ממש בדברים אלו או שזה רק דמיונות?

תשובה: לנשמה יש לבוש רוחני בדמות גופו של האדם, ולפעמים היא נראית בלבוש זה בעולם הזה, והגמרא (כתובות ק) מספרת על רבינו הקדוש שלאחר פטירתו היה בא לבקר בביתו בערבי שבתות. ורבינו בחיי (ס"פ ויחי) ביאר שלמרות שגופו כבר נקבר, ניתנה רשות לנשמתו לבקר בעולם בלבוש הרוחני שהוא בצורת הגוף. ע"ש. וכן מובא על רבינו יחיאל זצ"ל, אביו של הרא"ש, שנגלה לחבירו הרב שלמה והיה יושב ולומד עימו, וכן נגלה לאשתו בהקיץ והודיעה שתברח מן המקום עם ילדיהם כי למחר יהרגו את היהודים אשר במקום. אך זה מדובר באנשים צדיקים שהיתה להם זכות מיוחדת לבוא להופיע, וכן לרואים אותם היתה זכות.

אכן כבר כתבנו בעבר בענין ה"דיבוק" שהן נשמות המחפשות תיקון ומשוטטות בעולמנו ופעמים אף נכנסות לגופות בני אדם. וישנם מקרים שנשמות כאלה משוטטות בעולם ונראות לבני אדם. וכתב ד"ר בראנט (ספר פאראפסיכולוגיה עמוד 102): "מבחינה היסטורית, נמנו רוחות הרפאים עם התופעות הקלאסיות. לעיתים קרובות נראו הרוחות כשהן מהלכות במבנים ישנים טירות וכו"ו. עצם הופעתן בישרה מקרה אסון או מוות, ולא פעם נודע תוך כדי חקירת תולדות המקום, על הירצחו של אדם חף מפשע או על הימצאותו של שלד אדם תחת יסודות הבית. לאחר שנערכה קבורתו כדת וכדין, פסקו התופעות". וכיצא בזה כתב בספר נשמת חיים (מאמר ג' פרק יא) משם ההיסטוריון פליניוס השני (קטע זה הובא בספר גוף ונשמה עמוד 87 ו-91, וכן דברי רבינו בחיי הנ"ל, וע"ש. וראה על כך עוד בספרו גן עדן וגיהנום עמוד 33-34, ספר נחלי בא-גד חלק א' עמוד 623-624 ובספר המהפך עמ' 236-238 כולל תצלומי רוחות). ולכן לא נפלאות היא שנראו רוחות רפאים בכרמל. אבל באמת זה דבר שולי, והעיקר הוא שכולנו נתערר מהאסון הכבד הזה שפקד את עם ישראל, ולא לחינם עשאו ה' כי אם לעורר אותנו שנחזור בתשובה ונטיב את דרכינו.

חור שני באוזן

שאלה רטז: האם מותר לבחורה לעשות חור שני באוזן לעגיל נוסף?

תשובה: כבר כתבנו בעבר שמותר לבחורה לעשות חור באוזנה, לכן מן הדין אין איסור לעשות גם חור נוסף. אבל לא כדאי לנהוג כך, כי אם שואלים על חור שני, אפשר גם לשאול על חור שלישי ורביעי וכו'. ומעשה זה משייך את הבחורה לסוג בחורות מסויים, ועשוי לגרור אחריו דבריו שליליים נוספים. ולכן כדאי להסתפק בעגיל אחד כדרך רוב ככל הנשים, ולא לחפש חדשות.

ניתן להפנות שאלות ל: CHOTZEVLEAVOT@GMAIL.COM

לציין: "עבור מדור שואל ומשיב"

סיפורי צדיקים

הזתונה המוזהרת

בכפר השוכן לא רחוק מקובנה שבלטביה חי פעם בעל פונדק ירא שמים. הייתה לו בת בשם שרה, שהייתה נערה יפהיפה. שרה לא הניחה לעצמה לסור מדרך הישר בשל יופייה אלא נשארה נערה צנועה ויראת שמים הנשמעת לדבר אביה ועוזרת לאמה בכל משק הבית. יום אחד אירע שבנו הצעיר של אחד האצילים האמידים בסביבה עצר ליד הפונדק ונכנסם ללגום כוסית. ברגע שנפלו עיניו על שרה הוא נמשך לאישה הצעירה ויפת התואר. הוא קרא לה להגיש לו כוסות משקה בוו אחר זו, וככל ששתה כך נתחבבה עליו שרה יותר. כשהיה שתוי למדי, שאל אותה, "האם תינשאי לי?"

שרה התעלמה מהצעת הנישואין שלו, אך כשהוא הוסיף לומר לה שהוא רציני, אמרה לו בנימוס אך בתקיפות שהיא יהודייה ואף פעם לא תינשא לגוי. הצעיר השיב לה שבכוונתו לשוב ולשארה לאישה. כאשר האדון הצעיר שב לביתו וסיפר לאביו על כוונתו להתחתן עם בתו של בעל הפונדק היהודי, האציל הקשיש בקושי האמין למשמע אוזניו. האב ניסה להגניא את בנו מכוונתו, אך זה התעקש. האציל הקשיש, שפינק את בנו כל חייו ומילא את כל משאלותיו ונחמתיו, נכנע ויותר לו אף הפעם, אך בתנאי אחד: על הנערה להתנצר טרם נישואיה. האישה הצעיר מיהר חזרה לפונדק כדי לספר לשרה את "החדשות הטובות", שאביו הסכים לנישואין. כמובן שישנו עניין פגוע אחד - התנאי שהיא תתנצר קודם כל - אך מרגע שתעשה כן, היא תחיה חיי עושר ומותרות.

שרה נבעתה למשמע הדברים. היא אמרה לאדון הצעיר שהיא לא תתחתן אתו אף פעם בכל נסיבות שהן, ויצאה מן החדר בריצה. היא החליטה לא לומר לאביה דבר, בתקווה שמדובר היה בשיגעון חולף. אולם האציל הצעיר היה רגיל לקבל את כל מבוקשו. ואביו, אף שבתחילה התנגד להתאהבות הזו של בנו, נעלב עמוקות שנערה יהודייה ענייה מסרבת להצעת נישואין מצד אציל עשיר ויפה תואר! האציל הקשיש ישב על שולחנו וכתב לבעל הפונדק מכתב ובו הוא מביע את זעזועו מן העובדה שאחרי שבנו הסכים בחסדו להתחתן עם בתו ולרוממה ממעמדה הנחות, הייתה ליהודי החוצפה לסרב, ובסוף המכתב עמד על כך שהאב יסכים ל"זיווג" הזה.

האציל הצעיר רץ בלחץ כמה מחבריו להביא את המכתב. בעודם בדרך, פרצה סערת גשמים כבירה והם עצרו בפונדק הסמוך ביותר. משנכנסו פנימה החלו בני החבורה הרהבתנית לשתות ושתו לחיי האדון הצעיר. "שתה", הם אמרו לו. "ברגע שתתחתן עם הנערה היהודייה הנאה תצטרך להתנהג יפה...", וכולם פרצו בצחוק רם.

איש מבוגר ישב בשקט בפניה כפוף מעל ספר. היה זה רבי יוסף, המלמד (מורה יהודי) של שני בניו של בעל הפונדק. אוזניו קלטו את להגם הרעשני של בני החבורה והוא שמע כיצד הם מזכירים את שרה, בתו של בעל הפונדק השכן. הוא הקשיב בתשומת לב כשהאציל הצעיר הקריא את המכתב מאביו לאביה של שרה.

לאחר זמן קצר נפל האציל הצעיר לתרדמה מרוב משקה. כשראה זאת, סגר רבי יוסף את ספרו ונסע מהר לכפר השכן, שם סיפר מיד למשפחתה של שרה על המצב.

"רבי יוסף", קרא אביה של שרה, "מה נעשה? הם מסוגלים בהחלט לשאתה מכאן בכוח".

"שרה צריכה להתחתן מיד. אסור להפסיד אף רגע", אמר רבי יוסף. "אבל עם מי היא תלך לחופה? בכפר אין אף בחור יהודי בגיל המתאים לנישואין", קבל בעל הפונדק.

"במקרה זה, ישנו אני", אמר המורה. "אינני איש צעיר, אני אלמן, ולשרה מגיע מישוה ראוי יותר. אבל אני מוכן להיות החתן. כמובן, ברגע שתחלוף הסכנה, נלך לבית הדין הרבני בקובנה ונסדר גירושין כדת וכדין".

בעל הפונדק היסס, אך שרה בעצמה קיבלה מיד את התוכנית. "רבי יוסף מסכן את חייו למעננו", היא אמרה, "אך אין דרך אחרת. אסור לנו להפסיד זמן".

עוד באותו לילה התאסף בחיפזון מנין יהודים ואורגנה חופה לנישואין המוזרים ביותר בדברי ימי הכפר: ה"מלמד" בעל הזקן הלבן התחתן עם בתו הצעירה והיפה של בעל הפונדק.

כאשר רכבו האדון הצעיר עם בני לווייתו והגיעו לפונדק, נדהמו למצוא עצמם בלבה של מסיבת החתונה.

"איזה אורחים חביבים!" קרא בעל הפונדק לבאים והזמין אותם להרים כוסית לחיי הזוג הצעיר. האדון הצעיר היה המום. הוא בא מאוחר מדי. שרה כבר הייתה נשואה. הוא וחבריו מיהרו ויצאו משם.

רבי יוסף קם על רגליו. "ידידיי", הוא אמר, "עלינו באמת להכיר תודה לקב"ה על גאולה נפלאה זו. חגגנו את החתונה כדי להציל את שרה מאסון. כעת שהסכנה חלפה אני מוכן לארגן גירושין כדי ששרה תהיה שוב חופשייה להתחתן עם בחיר לבה".

בעל הפונדק הודה לרבי יוסף על מסירותו והודה לאורחים על עזרתם. "ובכן, בתי, הסירי את ההינומה שלך. אנו הולכים לבית הדין הרבני", הוא אמר לשרה.

"אני מוכנה לצאת לעיר עם בעלי הטרי, אך לא למטרת גירושין", השיבה שרה. "אלוקים הביאנו יחדיו ועשה אותנו בעל ואישה. אני בטוחה שהנישואין הללו נעשו בשמים. לא יכולתי לבחור לי בן-זוג יותר מסור ונאמן, שסיכון את חייו כדי להצילנו מגורל גרוע ממות..."

בשנה הבאה בורכו רבי יוסף ושרה בכך שלו הם קראו אריה לייב. אביו של לייב לא חי זמן רב כדי ליהנות מן האוצר הצעיר, והייתה זו שרה שגידלה וחינכה את הילד. בבגרותו הוא הפך מפורסם כצדיק גדול ועושה-פלאים, ונודע כרבי לייב שרה'ס, כך נקרא על שם אמו יראת השמים, שרה. רבי לייב נהג תכופות לספר את סיפורם של נישואי הזריו, בצינו את אמו כדוגמא ליכולתו של אדם יהודי לעמוד בפני המבחנים הקשים ביותר ולהקריב קורבנות גדולים למען אמונתו. הקרה ביוגרפית:

רבי לייב שרה'ס (1730-1796) היה אדם שהבעש"ט (הבעל-שם-טוב) רחש לו כבוד גדול. הוא היה אחד ה"צדיקים הנסתרים" וכל חייו היה נודד ממקום למקום כדי לגייס כספים לפדיונם של יהודים שהושלכו למאסר ולתמוך בצדיקים נסתרים אחרים. הרבי מליובאוויטש ציין כי קורות חייו של רבי לייב שרה'ס ורבי אריה לייב משפולי הידוע בכינויו "הסבא משפולי" דומים, מה שמעלה סברה שמדובר למעשה באותו אדם.

"עץ זויים היא למוזיקים בה ותומכיה"

מאוש"ר

תשואות חן חן

למזכי הרבים באונם ובהונם

המסייעים בהדפסת העלון

גבריאל בן אסתר ובי"ב

מרדכי בן מירה מונס ובי"ב

לעילוי נשמת אליהו בן חנה

"השיבה ה' לטובים ולישרים בליבותם"

בברכת התורה. מערכת "חוצב להבות".

לקבלת הערות:

יש לכם הערות תוספות הודעות תחיינו אלינו ונפרסם כמו כן אם ברצונכם לקבל עלונים באזור מגורכם או לקבל ישר למייל להקדיש או לתרום לעילוי נשמת ורפואה וכו' ניתן לפנות ל:

052:7684566

CHOTZEVLEAVOT@GMAIL.COM

שמחים להציג את העלון לפניכם

ערוך בטוב טעם כפי שהנכם רואים, אך ביכולתנו להוציא רק כ-2000 עלונים בכל שבוע וזה במאמצים רבים. אנו רוצים להתרחב ולזכות עוד מקומות שיקבלו את העלון, המעוניין לעזור בהדפסת העלון תהי עליו ברכת ה' וזכות הרבים תעמוד לו ולזרעו

ניתן לתרום לע"ג, לרפואה, ולהצלחה.

בברכה צוות חוצב להבות

CHOTZEVLEAVOT@GMAIL.COM